Vaasan Fiksun liikkumisen tilannekuva -projekti

Toteutettiin: 12/2025 - 4/2026
Tilaaja: Vaasan kaupunki, Kuntatekniikka
Tilaajan projektipäällikkö: Samuli Huusko
Toteuttaja: Matti Pesu, Making Sense
Ohjausryhmä: Samuli Huusko, Emma Widd, Jarmo Peltomaki, Johanna Olsson, Jyri Mursula, Keijo Saarenmaa, Marianne West, Mika Ketonen, Seppo Kallio, Hanna-Mari Joutsen, Siri Gröndahl, Hanna Pekkala.

Vasas lägesbild för en smart aktiv skolväg

Sammanfattning av slutresultaten

4.5.2026

Bakgrundsinformation

En aktiv skolresa är en viktig sak! Det förbättrar eleverna fysiska kondition, hjälper till att uppnå moitonsrekommendationerna och är uppiggande och främjar lärandet. Tyvärr har många pådrivande krafter numera en sådan inverkan att den fysiska aktiviteten under skolvägen minskar. Därför behövs aktiv verksamhet för att öka aktiviteten under skolvägen.

Vid ökandet av gång- och cykeltrafiken är en trygg och också på vintern smidigt fungerande trafikmiljö en av nyckelfaktorerna. Dessutom har fungerande cykelparkeringar, trygga arrangemang för att lämna och hämta elever samt uppmuntran till att gå och cykla en viktig roll vid ökandet av en aktiv skolväg.

Styrkan i lägesbilden för en smart aktiv skolväg ligger i noggrann och heltäckande information som möjliggör en jämförbar granskning. Med hjälp av den kan en jämförelse göras av den verkliga effekten av observerade förbättringar, anskaffningar och investeringar.

Skolor som varit med i granskningen:

- Borgaregatans skola
- Gerby skola
- Haga skola
- Hietalahden koulu
- Huutoniemen koulu
- Isolahden koulu
- Keskuskoulu
- Länsimetsän koulu
- Merenkurkun koulu
- Merikaarron koulu
- Nummen koulu
- Onkilahden yhtenäiskoulu
- Savilahden yhtenäiskoulu
- Sundom skola
- Suvilahden koulu
- Tervajoen koulu
- Vaasan lyseon lukio
- Vasa gymnasium
- Vasa övningsskola
- Vikinga skola

MÖJLIGGÖRARE AV MÅNGSIDIGT INFORMATIONSBASERAT LEDARSKAP, STYRNING OCH PRIORITERING

URVAL AV DIREKT VERKSAMHET: OBSERVATIONER, BRISTER

UNDER ARBETET UTREDDES

Potential för smart fysisk aktivitet för respektive skola.
Förståelse för den skolspecifika potentialen baserad på längden på elevernas skolväg och förhållandena i trafikmiljön (säkerhet och smidighet) möjliggör ett eventuellt utvecklande och åtgärder där som behovet är störst och cykel- och gångtrafik har de största möjligheterna att vara ett populärt sätt att ta sig till och från skolan.

Skolvägsrutter som används för cykel- och gångtrafik och elevantalet för dem. Ruttinformation som täcker hela staden och som utökats med elevantal är grunden för utvecklandet av smarta skolresor. Med hjälp av det här förstår vi var skolresan med cykel eller till fots verkligen sker.

Observationer av farliga ställen arrangemang för att lämna och hämta elever och cykelparkering.
Observationer om de viktigaste faktorerna som påverkar skolrutternas säkerhet och smidighet, för vilka åtgärder kan vidtas genast.

Potential för smart fysisk aktivitet

Potentialen för smart fysisk aktivitet är till hjälp vid beslutsfattandet. Det berättar vilka skolor som har störst förutsättningar att öka gång- och cykeltrafiken och för vilka skolor det är viktigare med andra färdsätt på grund av förhållandena.

Potentialen har utgjorts av skolvägens längd och samverkan med den trafikmiljö som råder på den. Det lönar sig att sätta tabellen så att den är tillgänglig för stadens olika sektorer och avdelningar i lämplig informationstjänst och sprida den aktivt för kännedom till olika aktörer.

	Koulumatkojen pituudet ja oppilasmäärät					Liikenneym-päristö	Potentiaali	Potentiaali sanallisesti
	Oppilaita kaikkiaan	<3 km		<5 km				
	lkm	lkm	%	lkm	%			
Borgaregatans skola	464	122	26%	227	49%	Vilkas	Keskisuuri	Koulumatkat ovat keskimäärin hyvin pitkiä ja liikenneympäristö vilkas. Riskipaikkoja on kuitenkin vähän eli turvallisen koulumatkaliikkumisen piirissä on ~150-230 oppilasta.
Gerby skola	305	288	**94%**	304	100%	Rauhallinen	Erittäin suuri, superstar!	Erittäin suuren potentiaalin koulu! Lyhyet koulumatkat ja rauhallinen liikenneympäristö.
Haga skola	138	83	60%	98	71%	Vilkas	Keskisuuri	Pieni koulu keskipitkillä koulumatkoilla, reiteillä jokunen riskipaikka.
Hietalahden koulu	193	160	83%	178	92%	Vilkas	Suuri	Suuren potentiaalin koulu. 160 oppilasta fiksun koulumatkaliikkumisen piirissä, reiteillä vain yksi riskipaikka.
Huutoniemen koulu	336	319	**95%**	335	100%	Rauhallinen	Erittäin suuri, superstar!	Erittäin suuren potentiaalin koulu! Paljon oppilaita lyhyillä matkoilla ja rauhallinen liikenneympäristö.
Isolahden koulu	338	270	80%	302	89%	Rauhallinen	Suuri	Suuren potentiaalin koulu. Paljon oppilaita kohtuullisen pituisilla matkoilla rauhallisessa liikenneympäristössä.
Keskuskoulu	356	161	45%	260	73%	Haastava	Pieni	Pitkät koulumatkat haastavassa liikenneympäristössä.
Länsimetsän koulu	319	271	85%	294	92%	Vilkas	Suuri	Suuren potentiaalin koulu. Liikenneympäristö vilkas mutta koulureiteillä vain yksi merkittävä riskipaikka.
Merenkurkun koulu	407	150	37%	295	72%	Haastava	Pieni	Pitkät koulumatkat haastavassa liikenneympäristössä.
Merikaarron koulu	92	67	73%	86	93%	Vilkas	Keskisuuri	Keskipitkät koulumatkat vilkkaassa liikenneympäristössä. Merkittävimmille reiteille pyörätiet.
Nummen koulu	238	220	**92%**	231	97%	Rauhallinen	Erittäin suuri, superstar!	Erittäin suuren potentiaalin koulu! Paljon oppilaita lyhyillä matkoilla rauhallisessa liikenneympäristössä.
Onkilahden yhtenäiskoulu	771	458	59%	651	84%	Haastava	Keskisuuri	Pitkät koulumatkat haastavassa liikenneympäristössä.
Savilahden yhtenäiskoulu	278	106	38%	166	60%	Vilkas	Keskisuuri	Pitkät koulumatkat vilkkaassa liikenneympäristössä.
Sundom skola	178	152	85%	174	98%	Rauhallinen	Suuri	Suuren potentiaalin koulu. Suuri osa koulun oppilaista lyhyillä matkoilla maaseudun liikenneympäristössä, missä hyvä pyörätiestö.
Suvilahden koulu	310	182	59%	253	82%	Haastava	Keskisuuri	Pitkät koulumatkat, mutta suuri oppilasmäärä haastavassa liikenneympäristössä, koulun lähellä rauhallinen.
Tervajoen koulu	52	36	69%	48	92%	Vilkas	Keskisuuri	Pieni koulu, [illegible] liikenneympäristö, merkittävimmille koulureiteillä [illegible]
Vaasan lyseon lukio	874	150	17%	455	52%	Haastava	Pieni	Pitkät koulumatkat haastavassa liikenneympäristössä.
Variskan yhtenäiskoulu	646	463	72%	602	93%	Vilkas	Suuri	Suuri koulu ja lukumääräisesti paljon oppilaita fiksun liikkumisen piirissä, [illegible] matkan keskimäärin pitkiä. Liikenneympäristö [illegible] haastava mutta enimmäkseen rauhallinen. Riskipaikat selkeästi tunnistettavissa.
Vasa gymnasium	198	32	16%	71	36%	Haastava	Pieni	Pitkät koulumatkat haastavassa liikenneympäristössä.
Vasa övningsskola	530	280	53%	446	84%	Haastava	Keskisuuri	Pitkät koulumatkat haastavassa liikenneympäristössä.
Vikinga skola	245	237	**97%**	244	100%	Rauhallinen	Erittäin suuri, superstar!	Erittäin suuren potentiaalin koulu! Käytännössä kaikki oppilaat fiksun liikkumisen piirissä ja liikenneympäristö rauhallinen! Saattoliikenteessä parannettavaa.
Koko Vaasa	**7268**	**4207**	**58%**	**5720**	**79%**			

EN MER OMFATTANDE TABELL HITTAR DU I RAPPORTEN!

Åtgärdsförslag

Skolor med stor potential: Största delen av eleverna har en realistisk möjlighet att ta sig till och från skolan till fots eller med cykel. Det här lönar det sig att eftersträva med omfattande åtgärder och uppmuntran. Servicenivån för hela ruttnätet, skolans närområde och cykelparkering (säkerhet + smidighet) är viktig!

Skolor med mindre potential: Säkerheten i närområdet och för trafiken för att lämna och hämta är en kritisk förbättring! Det förekommer mycket avlämnings- och upphämtningstrafik och på skolans närområde är alla elever fotgängare, som är utsatta för de risker som den här trafiken orsakar.

Rutter

Ett annat viktigt redskap för ledningen är skolrutternas placering och deras elevantal. Även om skolruttsnätet täcker en stor del av Vasas gatunätverk, avslöjar ruttgranskningen de viktigaste skolrutterna och möjliggör planering av åtgärder som riktar sig till elevrutterna.

Rutterna genomfördes skolspecifikt samt som en ”summaruttnivå” som täcker hela staden. Det fina i det här är att för varje ruttstreck vet man till hur många elevers skolväg det hör!

Åtgärdsförslag
Ruttnätet ska göras tillgängligt för stadens olika sektorer och avdelningar via lämpliga informationstjänster (bl.a. karttjänsten) och spridas aktivt för kännedom till olika aktörer. Ruttnätverket är till hjälp i olika beslutssituationer.

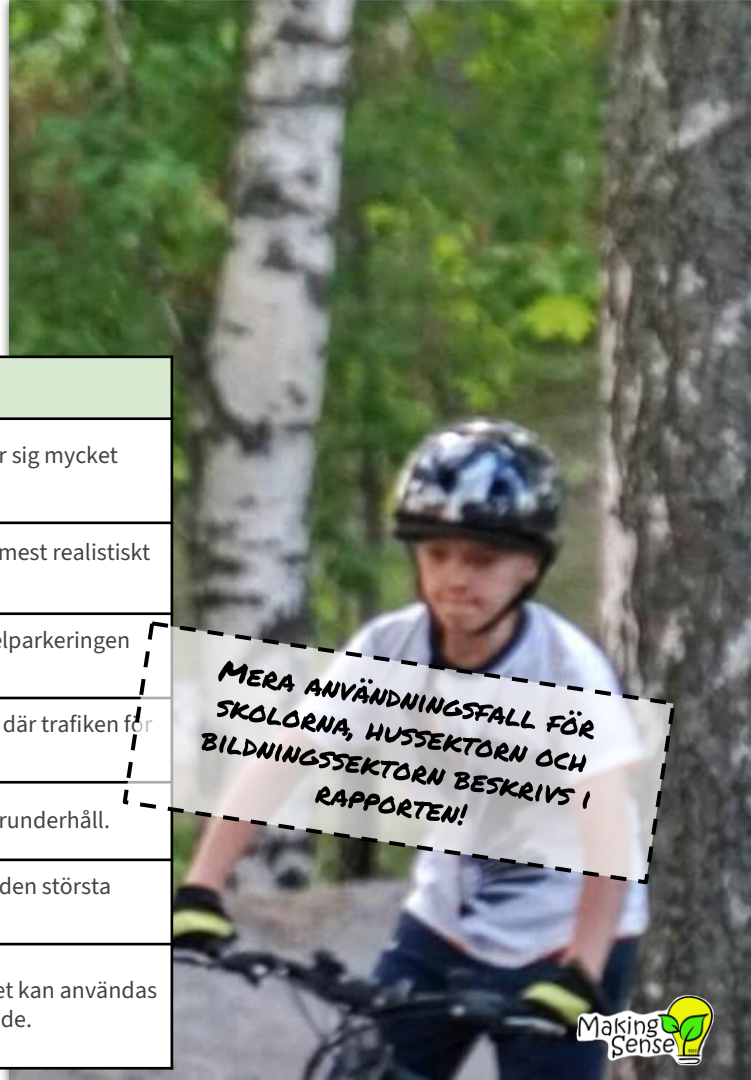

Länk till karttjänsten

Rutter och potential som stöd vid beslutsfattande

De här materialen ska inte sättas i skrivbordslådan eller teams-mappens bakersta hörn så att de glöms bort. I stället kan du ta fram dem och använda dem som stöd för det dagliga beslutsfattandet. Här finns några exempel på beslutssituationer, där materialet kan användas!

Behov	Hur hjälper materialet vid beslutsfattandet
Förbättrande av säkerheten på skolrutterna	En analys av elevströmmarna visar de gator och korsningar, där det rör sig mycket skolelever och där säkerhetsåtgärderna inverkar mest.
Inriktning på främjandet av cykling och gående	Potentialen för aktiva skolresor skolspecifikt berättar i vilka skolor det är mest realistiskt att öka andelen fysisk aktivitet under skolresorna.
Dimensionering av cykelparkeringar	En avståndsindelning av eleverna gör det möjligt att dimensionera cykelparkeringen enligt den verkliga cyklingspotentialen.
Hantering av trafiken för att lämna och hämta	Ruttvalet och elevströmmarna hjälper till vid identifierandet av de ställen där trafiken för att lämna och hämta korsar skolvägarna.
Prioritering av vinterunderhållet	Ruttdata möjliggör en prioritering av de viktigaste skolvägarnas vinterunderhåll.
Utvecklande av cykelvägnätet	Elevströmmarna visar var cykel- och fotgängarinfrastrukturen stöder den största mängden resor till och från skolorna.
Kommunikation	Den information som beskrivs i materialet och nyckeltal som härletts ur det kan användas vid kommunikation för motiverande av projekt och utvecklande.

Observationer: Skolornas närområden

Alla observationer hittar du i karttjänsten. I rapporten och dess bilagor beskrivs också observationerna närmare.

[Länk till karttjänsten]

På skolornas närområden undersöktes läget för trafiken för att lämna och hämta, cykelparkering (situationen för ramlåsning och vinterunderhåll) samt kartlades och dokumenterades många andra observationer.

Bristfälliga arrangemang när det gäller trafiken för att lämna och hämta är faktorer som utgör trafikrisker i närområdena **Säkerhetsobservationer i anslutning till avlämning och upphämtning gjordes för 10 skolor.**

Avsaknad av ramlåsning och problem med en säker cykelförvaring beroende på det gäller enligt observationerna hela 16 skolor.

Åtgärdsförslag för trafiken för att lämna och hämta och cykelparkering

Genomgång av observationer enligt skola med hjälp av rapportens bilagor 1, 2 och 3 samt karttjänsten. Bedömning, planering och tidtabell för förbättringsåtgärderna.

Omfattande tabell för riskställen finns i bilaga 1 och du kan granska dem i karttjänsten N.

Länk till karttjänsten

Observationer: riskställen

I anslutning till ruttvalet **identifierades 44 riskställen på skolrutterna.**

Största delen av riskställena identifierades automatiskt med följande kriterier: En skolrutt för över 10 elever korsar en huvudgata (riksväg, stamväg eller regionväg utanför tätort), på stället är fartbegränsningen över 40 km/h och det finns inte rondell, trafikljus, överfart eller underfart på platsen.

Den automatiska granskningen kompletterades med en visuell granskning på sådana ställen där det utöver huvudgator finns orsak att utöka granskningen också till förbindelsevägar och matargator.

Elevruttens klass	Elevantal på riskstället	Antalet riskställen
Huvudrutt	300-400	2
Huvudrutt	200-300	6
Områdesrutt	100-200	10
Skolrutt	50-100	11
Skolrutt	0-50	15

Åtgärdsförslag för riskställen
Bedömning av riskställen med hjälp av bilaga 1 i rapporten och karttjänsten. Bedömning, planering och tidtabell för förbättringsåtgärderna.

Observationer: säkerhetsgenomgång 2025

Resultaten av säkerhetsgenomgången av cykel- och gånglederna som genomförts år 2025 i Vasa kombinerades med skolvägsanalysen och ur materialet gallrades det fram alla observationer som gjorts på elevernas rutter.

Observationer som sammanföll med elevrutterna var 130.

Elevruttens klass	Elevantal på observationsstället vid genomgången	Antalet observationer
Huvudrutt	700-800	1
Huvudrutt	400–700	11
Huvudrutt	200–400	19
Skolrutt/Områdesrutt	50–200	52
Skolrutt	0–50	47

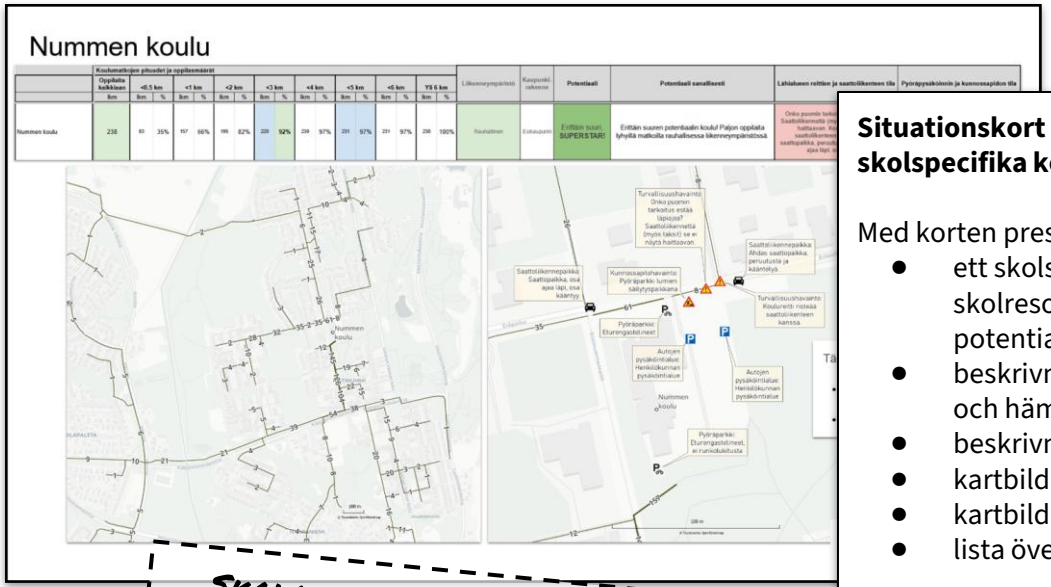
Åtgärdsförslag i säkerhetsgenomgången 2025
Genomgång av de observationer som sammanfaller med skolvägarna i bilaga 1 och med hjälp av karttjänsten. Bedömning, planering och tidtabell för förbättringsåtgärderna.

Observationerna har räknats upp närmare i bilaga 1 till rapporten. Observationerna kan granskas också i karttjänsten

Länk till karttjänsten

Skolornas situationskort

Skolornas situationskort hittar du i rapportens bilaga 3.

Situationskort och observationer skolvis presenteras på de skolspecifika korten.

Med korten presenteras

- ett skolspecifikt sampel av potentialtabellen som beskriver skolresornas avståndsfördelning, klassificeringen av trafikmiljön, potentialen för smarta skolresor
- beskrivning av situationen för rutterna och trafiken för att lämna och hämta.
- beskrivning av situationen för cykelparkering och vinterunderhåll
- kartbild över skolrutterna och deras elevantal
- kartbild över skolans närområde med observationer
- lista över de viktigaste åtgärdsförslagen.

Skolornas åtgärdsförslag

Studie av den egna skolans situationskort. Bedömning och främjande av åtgärdsförslagen Utnyttjande av den producerade informationen speciellt inom de utvecklingsåtgärder som ansluter sig till främjande av en fysiskt aktiv livsstil.

Avslutningsvis

En ökning av skolresorna med cykel eller gående är en tväradministrativ utmaning som ger stora fördelar. Vasa stad har antagit den här utmaningen och handlar målmedvetet för att öka den fysiska aktiviteten för eleverna under skolvägen. Genom det här och många tidigare projekt har man producerat en stor mängd information, som bidrar till att man kan ta itu med de viktigaste åtgärderna.

Den potential för smart fysisk aktivitet skolvis som producerats under det här projektet samt skolruttsmaterialet ger en bra grund för bedömning och prioritering av olika utvecklingsåtgärder för flera år framåt.

Dessutom möjliggör de observationer som gjorts under projektet och gäller arrangemang för att lämna och hämta elever och riskställen för rutterna samt resultaten av säkerhetsgenomgången 2025 en nödvändig reaktion och korrigering av de saker som bedömts vara de allvarligaste bristerna.